

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

СКЛАД ТА ЗМІСТ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО ПЛАНУ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

ДБН Б.2.2-3:2012

Цей документ, незважаючи на його автентичність з оригіналом (друкованим чи віртуальним виданням), носить інформаційно-довідковий характер (для некомерційної діяльності) і не має статусу офіційного, навіть якщо це зазначено у тексті (електронній чи сканованій версії).

Київ

Мінрегіон України

2012

ПЕРЕДМОВА

- 1 РОЗРОБЛЕНО: Державне підприємство "Науково-дослідний і проектний інститут містобудування" (ДП "НДПІ містобудування")
- РОЗРОБНИКИ: В. Онищенко, канд. арх. (науковий керівник); В. Вечерський, канд. арх.; Є. Водзинський, канд. арх.; С. Груздо; Т. Жаворонкова; Т. Каштанова
- 2 ВНЕСЕНО: Департамент містобудування, архітектури та планування територій Мінрегіону України
- 3 ПОГОДЖЕНО: Міністерство культури України (лист від 07.05.2012 р.
ЗАТВЕРДЖЕНО ТА № 22-1000/37)наказ Мінрегіону України від 12.03.2012
НАДАНО ЧИННОСТІ: № 106, чинні з 1 жовтня 2012р.
- 4 НА ЗАМІНУ ДБН Б.2.2-3-2008

ЗМІСТ

с.

1 Сфера застосування.....	1
2 Терміни та визначення понять	1
3 Загальні положення	4
4 Склад історико-архітектурного опорного плану населеного пункту	5
5 Зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту	7
Додаток А	
Форма завдання на розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту	12
Додаток Б	
Склад вихідних даних, які надає замовник для розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту.....	14
Додаток В	
Зміст пояснювальної записки до історико-архітектурного опорного плану населеного пункту	15
Додаток Г	
Бібліографія	19

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ**СКЛАД ТА ЗМІСТ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО ПЛАНУ****НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ**

СОСТАВ И СОДЕРЖАНИЕ ИСТОРИКО-АРХИТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО

ПЛАНА НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА

COMPOSITION AND MAINTENANCE OF HISTORICAL-ARCHITECTURAL

SUPPORTING PLAN OF THE SETTLEMENT

Чинні від 2012-10-01**1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ**

Ці будівельні норми встановлюють вимоги до складу та змісту історико-архітектурного опорного плану історичного населеного пункту.

2 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Нижче подано терміни, вжиті в цих Нормах, та визначення позначених ними понять.

2.1 виявлення об'єкта культурної спадщини

Сукупність науково-дослідних, пошукових заходів з метою визначення наявності та культурної цінності об'єкта культурної спадщини [10]

2.2 дисгармонійні будівлі та споруди

Будівлі та споруди, які за своїми характеристиками - масштабом, масштабністю, композиційним вирішенням, стилістикою, матеріалом, кольором тощо - дисонують з традиційним характером середовища

2.3 землі історико-культурного призначення

Землі, на яких розташовані пам'ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі), історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї (у тому числі музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби)

2.4 значні історичні будівлі

Будинки і споруди, що мають художню та історичну цінність і є характерними для конкретного історичного населеного місця. Вони належать до

характерних зразків архітектури та будівництва відповідної епохи і поряд із пам'ятками архітектури відіграють визначальну роль у традиційному міському середовищі

2.5 зони охорони пам'ятки культурної спадщини

Встановлювані навколо пам'ятки охоронна зона, зона регулювання забудови, зона охороню-ваного ландшафту, зона охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання [10]

2.6 історико-архітектурний опорний план

Науково-проектна документація, яка розробляється у складі генеральних планів історичних населених місць та в якій відображається інформація про нерухомі об'єкти культурної спадщини населеного пункту, пов'язану з ними історичну забудову (значні й рядові історичні будівлі); землі історико-культурного призначення; місця втрачених будинків, споруд, оборонних укріплень, що мали важливе історичне або містобудівне значення; дисгармонійні будівлі та споруди; пам'ятки природи, природні заповідники, цінні природні ландшафти; межі історичних ареалів населеного місця; межі зон охорони пам'яток культурної спадщини, що є діючими на час складання історико-архітектурного опорного плану (за наявності)

2.7 історичне населене місце

Місто, селище чи село, яке зберегло повністю або частково свій історичний ареал з об'єктами культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форму забудови, типові для певних культур або періодів розвитку, та занесено до Списку історичних населених місць України [16]

2.8 історичний ареал населеного місця

Частина населеного місця, що зберегла об'єкти культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форму забудови, які походять з попередніх періодів розвитку, типові для певних культур або періодів розвитку [10]

2.9 культурна спадщина населеного місця

Сукупність успадкованих населеним місцем від попередніх етапів його розвитку об'єктів культурної спадщини [10]

2.10 наукове дослідження

Науково-пошукова, науково-практична діяльність, спрямована на одержання нової інформації про об'єкти культурної спадщини, історичні населені місця, традиційний характер середовища

2.11 науково-проектна документація

Затверджені текстові та графічні матеріали, в яких містяться результати проведення наукових досліджень і якими визначаються наявність, розташування, характеристики об'єктів культурної спадщини, пов'язаних з ними територій, а також проектні рішення з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій

2.12 нерухомий об'єкт культурної спадщини

Об'єкт культурної спадщини, який не може бути перенесений на інше місце без втрати його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду [10]

2.13 об'єкт культурної спадщини

Визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, містобудівного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність [10]

2.14 охоронювані археологічні території

Топографічно визначені території чи водні об'єкти, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, оголошені охоронюваними археологічними територіями рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини [10]

2.15 пам'ятка культурної спадщини

Об'єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України [10]

2.16 рядові історичні будівлі

Традиційна масова забудова історичної частини населеного місця, що фіксує історичне розпланування і є за своїм масштабом і архітектурою органічною складовою історичного середовища. Вона не має самостійної художньої цінності, але разом з пам'ятками і значними історичними будівлями складає цілісні містобудівні утворення

2.17 територія пам'ятки культурної спадщини

Земельна ділянка пам'ятки в її історичних та природних межах

2.18 традиційний характер середовища

Історично успадкований вигляд та об'ємно-просторова структура історичного населеного місця [10]

2.19 щойно виявлені об'єкти культурної спадщини

Об'єкти, занесені до Переліку об'єктів культурної спадщини рішенням відповідного органу охорони культурної спадщини, які до вирішення питання про їх занесення до Державного Реєстру нерухомих пам'яток України підлягають охороні відповідно до вимог Закону України "Про охорону культурної спадщини"

3 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1 Історико-архітектурний опорний план виконують для всіх населених пунктів, що занесені до Списку історичних населених місць України [14].

3.2 Історико-архітектурний опорний план розробляють в установленому порядку [22].

3.3 Матеріали історико-архітектурного опорного плану є підґрунтям для визначення меж історичних ареалів [15] та розроблення або коригування зон охорони пам'яток культурної спадщини [20].

3.4 історико-архітектурні опорні плани, а також межі історичних ареалів разом із зонами охорони пам'яток культурної спадщини є основою для проектних рішень у генеральних планах та детальних планах території історичних населених місць.

3.5 Історико-архітектурний опорний план використовують при підготовці завдань на проектування, наданні містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, при розробленні містобудівної та проектної документації.

3.6 Проекти реконструкції забудови на території історичних ареалів населених пунктів базуються на матеріалах історико-архітектурних опорних планів та науково-проектної документації з визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини.

4 СКЛАД ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО ПЛАНУ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

4.1 При розробленні історико-архітектурного опорного плану проводять наукові дослідження населеного пункту щодо його культурної спадщини, пов'язаного з нею традиційного середовища та ландшафту. Склад зазначених досліджень визначається завданням на розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту (додаток А).

4.2 Історико-архітектурний опорний план населеного пункту складається з двох частин: графічної та текстової.

4.2.1 Графічна частина складається з таких матеріалів:

- а) основного креслення з відповідною назвою "Історико-архітектурний опорний план населеного пункту";
- б) схем, що доповнюють і обґрунтовують основне креслення та визначення меж історичних ареалів населеного пункту;
- в) фотоілюстрацій.

4.2.2 Основне креслення виконують в одному масштабі з основним кресленням генерального плану населеного пункту [21].

4.2.3 В залежності від кількості етапів історичного розвитку населеного пункту, його величини, кількості об'єктів культурної спадщини, природних особливостей місцевості тощо основне креслення історико-архітектурного опорного плану може доповнюватись такими схемами відповідно до завдання на

розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту:

- а) територіальний і планувальний розвиток населеного пункту (1:10000, 1:25000, 1:50000);
- б) ландшафт населеного пункту (1:10000, 1:25000, 50000);
- в) історичні райони населеного пункту (1:10000, 1:25000, 1:50000);
- г) архітектурно-просторова композиція історичного центру (1:2000, 1:5000);
- д) видове розкриття пам'яток архітектури та містобудування (1:5000, 1:10000);
- е) території, прилеглі до населеного пункту (1:25000, 1:50000, 1:100000, 1:200000).

4.2.4 Крім названих схем, відповідно до завдання на розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту можуть виконуватися й інші креслення: панорами, найбільш важливі розгортки забудови вулиць, профілі місцевості (за наявності виразного рельєфу), перспективні зображення, а також ті, що характеризують забудову за хронологією, стилем, висотою, масштабом.

4.2.5 У разі незначної інформаційної насиченості основного креслення доцільно суміщати з ним креслення, зазначені у 4.2.3.

4.2.6 Графічні матеріали виконують на базі даних актуалізованої картографічної основи масштабу 1:2000 в місцевій системі координат, що має зв'язок з державною системою координат УСК-2000, виготовленій із використанням геоінформаційних технологій. Із базового масштабу деталізації об'єктного складу (1:2000) виводять інші потрібні масштаби. Цифрова картографічна основа надається на паперовому та електронному носіях у складі вихідних даних (додаток Б).

Примітка. Актуальність картографічної основи на рік розроблення історико-архітектурного опорного плану засвідчується виконавцем зйомки на паперовому носії.

4.3 До складу текстової частини входить пояснювальна записка з

додатками.

У додатках до пояснювальної записки подають: списки нерухомих об'єктів культурної спадщини різних видів та категорій, списки об'єктів природно-заповідного фонду, які знаходяться на території населеного пункту, списки використаних документів та матеріалів, літератури, архівних джерел, картографічні та іконографічні матеріали (історичні плани, гравюри, малюнки, фотографії), фотографії об'єктів культурної спадщини (зокрема, пам'яток культурної спадщини, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини та значних історичних будівель), зроблені під час проведення натурних досліджень населеного пункту, а також фотографії втрачених об'єктів культурної спадщини, характерних для даного населеного пункту, та таких, що мали містобудівне значення.

5 ЗМІСТ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО ПЛАНУ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

5.1 При розробленні історико-архітектурного опорного плану проводять такі наукові дослідження:

а) за результатами аналізу історичних документів та історичних джерел виявляють етапи розвитку населеного пункту, особливості його планувальної структури та забудови;

б) на підставі натурних обстежень населеного пункту виявляють:

- природні особливості місцевості, які визначають своєрідність планування та просторової побудови населеного пункту;

- нерухомі об'єкти культурної спадщини, особливості їх видового розкриття та ролі в оточенні;

- історичну забудову (значні й рядові історичні будівлі: громадські, у тому числі - культові; житлові та господарські, промислові та фортифікаційні споруди);

в) аналіз ландшафту населеного пункту (рельєфу, зелених насаджень, гідрографічної мережі тощо);

г) аналіз історичного планування населеного пункту з визначенням етапів його формування;

д) наукове вивчення, аналіз та класифікація нерухомих об'єктів культурної спадщини населеного пункту за типами (об'єкти археології, об'єкти історії, об'єкти монументального мистецтва, об'єкти архітектури, об'єкти містобудування, об'єкти садово-паркового мистецтва, ландшафтні об'єкти, об'єкти науки і техніки);

е) визначення естетичної та історичної цінності виявлених нерухомих об'єктів культурної спадщини та їх ролі в оточенні;

ж) аналіз історичної забудови населеного пункту з визначенням етапів її розвитку;

и) узагальнений аналіз художніх особливостей культурної спадщини з визначенням збереженості традиційного характеру середовища, його ролі в архітектурно-просторовій композиції та ландшафті населеного пункту.

5.2 Результати проведених наукових досліджень зображають на основному кресленні, схемах, що доповнюють історико-архітектурний опорний план, та відображають у відповідних розділах пояснювальної записки.

5.3 На історико-архітектурному опорному плані зображають:

а) пам'ятки національного та місцевого значення усіх типів та видів згідно з класифікацією об'єктів культурної спадщини [10];

б) щойно виявлені об'єкти культурної спадщини усіх типів та видів згідно з класифікацією об'єктів культурної спадщини [10];

в) історичну забудову (значні й рядові історичні будівлі: громадські, у тому числі - культові; житлові та господарські, промислові та фортифікаційні споруди);

г) території, які мають статус земель історико-культурного призначення;

д) місця втрачених будинків, споруд, фортифікаційних укріплень, що мали важливе історичне або містобудівне значення;

е) дисгармонійні будівлі та споруди;

- ж) пам'ятки природи, природні заповідники, цінні природні ландшафти;
- и) межі історичних ареалів населеного місця;

к) межі зон охорони пам'яток культурної спадщини, що є діючими на час складання історико-архітектурного опорного плану (за наявності затверджених у попередні часи зон охорони);

л) у вигляді експлікації - списки відображених на історико-архітектурному опорному плані об'єктів культурної спадщини.

5.4 На схемах, що доповнюють історико-архітектурний опорний план, зображають:

а) схема "Територіальний і планувальний розвиток населеного пункту" - межі населеного пункту на кожному з етапів розвитку, найважливіші історичні шляхи, вулиці, майдани, визначні історичні будівлі, споруди та комплекси, трасування збережених та втрачених ліній фортифікаційних укріплень;

б) схема "Ландшафт населеного пункту" - основні природні осі та вузли; вододіли, тальвеги, грані схилів, гори, скелі, заплави, ріки, струмки, озера, ставки, ліси, сквери, сади, парки, луки, поля; характерні ділянки природного ландшафту; пам'ятки садово-паркового мистецтва, пам'ятки природи, природні заповідники, заказники тощо;

в) схема "Історичні райони населеного пункту" - межі історичного середмістя (за наявності оборонних валів чи мурів - вздовж цих оборонних споруд), передмістя тощо;

г) схема "Архітектурно-просторова композиція історичного центру населеного пункту" - історичні та сучасні містобудівні домінанти, архітектурні акценти, архітектурні ансамблі та комплекси, головні й підпорядковані планувально-композиційні осі та вузли, характерні типи міських просторів (замкнені, відкриті, дисгармонійні), грані схилів, водні поверхні;

д) схема "Видове розкриття пам'яток архітектури та містобудування" - зони огляду пам'яток архітектури, що є архітектурними домінантами і акцентами; оглядові точки, осі, фронти; зони формування видів; характерні відстані (якісні пороги) видового розкриття пам'яток архітектури; грані схилів, природні

домінанти, водні поверхні, зелені насадження.

Обов'язковою складовою аналізу видового розкриття пам'яток архітектури є фотофіксація характерних видів на пам'ятки архітектури і містобудування, перспектив та панорам історичних районів;

е) схема "Території, прилеглі до населеного пункту" - розташовані поза межами населеного пункту та історично пов'язані з ним об'єкти культурної спадщини, основні напрямки огляду його історичного центру з під'їздів до нього, цінні ландшафти.

5.5 Пояснювальна записка до історико-архітектурного опорного плану містить результати наукових досліджень історичного населеного місця та складається зі "Вступу" та таких розділів:

Розділ 1. Історичний та планувальний розвиток населеного пункту;

Розділ 2. Аналіз існуючої архітектурно-містобудівної ситуації населеного пункту;

Розділ 3. Комплексна історико-культурна оцінка території населеного пункту.

5.6 У "Вступі" зазначають найменування організації-замовника, підставу для розроблення, перелік нормативно-правових актів, нормативних актів та документів, відповідно до яких виконують роботу, перелік наданих вихідних даних тощо.

5.7 У розділі "Історичний та планувальний розвиток населеного пункту" розміщують наступні підрозділи:

- Коротка історична довідка;

- Природні особливості місцевості, що визначають своєрідність планування та просторової побудови населеного пункту;

- Основні етапи розвитку планування та історичного формування забудови населеного пункту.

5.8 У розділі "Аналіз існуючої архітектурно-містобудівної ситуації населеного пункту" розміщують такі підрозділи:

- Аналіз існуючої планувальної структури населеного пункту;

- Архітектурно-художні особливості історичної забудови;
- Елементи історичного озеленення та благоустрою;
- Архітектурно-просторова композиція та пейзажно-видова структура історичного центру населеного пункту.

5.9 Розділ "Комплексна історико-культурна оцінка території населеного пункту" містить такі підрозділи:

- Узагальнена оцінка культурної спадщини населеного пункту;
- Історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, об'єкти природно-заповідного фонду;
- Аналіз зон охорони пам'яток культурної спадщини, що є діючими на час складання історико-архітектурного опорного плану (за наявності);
- Загальна характеристика історичних ареалів населеного пункту.

5.10 Зміст пояснювальної записки до історико-архітектурного опорного плану населеного пункту наведено у додатку В.

ДОДАТОК А

(довідковий)

ФОРМА ЗАВДАННЯ НА РОЗРОБЛЕННЯ ІСТОРИКО- АРХІТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО ПЛАНУ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

_____
Замовник (відповідний орган

_____
місцевого самоврядування)

М.П.

Дата _____

ЗАВДАННЯ

**на розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного
пункту**

_____
назва населеного пункту, область (АР Крим)

1. Підстава для розроблення _____

2. Організація-розробник _____

3. Термін виконання роботи _____

початок, етапи, завершення

4. Дослідженість населеного пункту _____

наявність виконаних науково-дослідних і пошукових робіт,

їх виконавці, дати

5. Вихідні дані і матеріали, які надаються замовником _____

картографічна основа

на паперовому та електронному носіях, текстові, графічні матеріали, фото

6. Виконання наступних робіт:

6.1. Архівні та бібліографічні пошуки щодо історичних планів, іконографічних матеріалів тощо.

6.2. Аналіз історичних документів та історичних джерел щодо виявлення особливостей планувальної структури та забудови населеного пункту.

6.3. Натурні обстеження населеного пункту _____

на площі (га), у межах

щодо виявлення:

- природних особливостей місцевості, які визначають своєрідність його

планування та просторової побудови;

- нерухомих об'єктів культурної спадщини, їх видового розкриття та ролі в оточенні;

- історичної забудови.

6.4. Фотофіксація нерухомих об'єктів культурної спадщини, історичної забудови, панорам населеного пункту.

6.5. Аналіз ландшафту населеного пункту (рельєфу, зелених насаджень, гідрографічної мережі тощо).

6.6. Аналіз історичного планування населеного пункту з визначенням етапів його розвитку.

6.7. Класифікація нерухомих об'єктів культурної спадщини населеного пункту за типами (об'єкти археології, об'єкти історії, об'єкти монументального мистецтва, об'єкти архітектури, об'єкти містобудування, об'єкти садово-паркового мистецтва, ландшафтні об'єкти, об'єкти науки і техніки).

6.8. Аналіз історичної забудови населеного пункту (значних і рядових історичних будівель: громадських, у тому числі - культових; житлових, господарських, промислових та фортифікаційних споруд) з визначенням етапів її формування.

6.9. Узагальнений аналіз художніх особливостей культурної спадщини з визначенням збереженості традиційного характеру середовища, його ролі в архітектурно-просторовій композиції та ландшафті населеного пункту.

7. Результат роботи - Історико-архітектурний опорний план (текстові та графічні матеріали) на паперовому (у кількості чотирьох примірників) та електронному носіях.

Науковий керівник

_____

(прізвище, ініціали, підпис)

Керівник організації-розробника

_____

(прізвище, ініціали, підпис)

М.П.

ДОДАТОК Б

(довідковий)

СКЛАД ВИХІДНИХ ДАНИХ, ЯКІ НАДАЄ ЗАМОВНИК ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО ПЛАНУ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

1. Картографічна основа (М 1:2000) на паперових та електронних носіях.
2. Перелік нерухомих об'єктів культурної спадщини.
3. Відомості щодо територій, які мають статус земель історико-культурного призначення.
4. Матеріали затверджених раніше історико-архітектурних опорних планів із визначеними межами історичних ареалів та зон охорони пам'яток культурної спадщини (за наявності).
5. Матеріали інших науково-дослідних, науково-проектних робіт, пов'язаних із охороною культурної спадщини та збереженням традиційного характеру середовища населених пунктів (за наявності).
6. Облікова документація на об'єкти культурної спадщини (за наявності).

ДОДАТОК В

(довідковий)

ЗМІСТ ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ ДО ІСТОРИКО- АРХІТЕКТУРНОГО ОПОРНОГО ПЛАНУ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

Вступ

Розділ 1 ІСТОРИЧНИЙ ТА ПЛАНУВАЛЬНИЙ РОЗВИТОК НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

1.1 Коротка історична довідка

У підрозділі "Коротка історична довідка" подають опис пов'язаних з населеним пунктом історичних подій та явищ культури.

1.2 Природні особливості місцевості, що визначають своєрідність планування та просторової побудови населеного пункту

У підрозділі "Природні особливості місцевості, що визначають своєрідність планування та просторової побудови населеного пункту" зазначають:

- а) ключові елементи природного ландшафту, його основні осі та вузли;
- б) ступінь перетворень природного ландшафту людиною в процесі містобудівного розвитку населеного пункту;
- в) коротку характеристику природної складової ландшафту як найбільш сталого структуро- та формоутворюючого чинника.

1.3 Основні етапи розвитку планування та історичного формування забудови населеного пункту

У підрозділі "Основні етапи розвитку планування та історичного формування забудови населеного пункту" надають:

- а) опис планувального розвитку населеного пункту з визначенням умов і подій, що безпосередньо впливали на становлення населеного пункту, його структуру та об'ємно-просторову композицію;
- б) коротку характеристику етапів розвитку планування населеного пункту,

опис його меж на кожному із зазначених етапів, основних структурних елементів історичного планування населеного пункту (історичне середмістя, передмістя тощо), найважливіших історичних шляхів, вулиць, майданів, трасування збережених та втрачених ліній фортифікаційних укріплень (за наявності);

в) аналіз особливостей історичного формування забудови (у тому числі визначних історичних будівель, споруд та комплексів), визначення її сучасного стану і цінності;

г) опис втрачених будинків, споруд, фортифікаційних укріплень, що мали важливе історичне або містобудівне значення.

Розділ 2 АНАЛІЗ ІСНУЮЧОЇ АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНОЇ СИТУАЦІЇ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

2.1 Аналіз існуючої планувальної структури населеного пункту

У підрозділі "Аналіз існуючої планувальної структури населеного пункту" зазначають:

а) особливості історичного планування як базовий визначник традиційного характеру середовища;

б) опис меж територій пам'яток культурної спадщини, їх комплексів (ансамблів), охоронюваних археологічних територій;

в) роль територій з нерухомими об'єктами культурної спадщини та історичною забудовою у планувальній структурі населеного пункту.

2.2 Архітектурно-художні особливості історичної забудови

У підрозділі "Архітектурно-художні особливості історичної забудови" надають узагальнену характеристику архітектурно-художніх особливостей нерухомих об'єктів культурної спадщини, а також традиційних для даного населеного місця будівель та споруд за призначенням та видами (громадські, у тому числі - культові; житлові; господарські; промислові та фортифікаційні споруди); визначають їх архітектурно-просторову типологію та стилістику.

2.3 Характеристика елементів історичного озеленення та благоустрою

У підрозділі "Характеристика елементів історичного озеленення та благоустрою" зазначають узагальнену характеристику елементів збереженого

історичного озеленення та благоустрою (за наявності).

2.4 Архітектурно-просторова композиція та пейзажно-видова структура історичного центру населеного пункту

У підрозділі "Архітектурно-просторова композиція та пейзажно-видова структура історичного центру населеного пункту" надають:

а) опис архітектурно-просторової композиції історичного центру з визначенням історичних та сучасних містобудівних домінант, архітектурних акцентів, ансамблів та комплексів, головних і підпорядкованих планувально-композиційних осей та вузлів, характерних типів міських просторів (замкнених, відкритих, дисгармонійних);

б) опис пейзажно-видової структури історичного центру з відображенням особливостей видового розкриття пам'яток архітектури та містобудування, зон огляду пам'яток архітектури, що є архітектурними домінантами та акцентами; оглядових точок, осей, фронтів; зон формування видів в залежності від змін в сприйнятті об'єктів з близьких (менше ніж 200 м), середніх (від 200 м до 500 м) та дальніх (більше ніж 500 м) відстаней;

в) аналіз композиційно-видового впливу пам'яток архітектури на об'єкти довкілля в залежності від типу візуальної взаємодії пам'яток з елементами їх оточення (екрануючими, фоновими, фланкуючими спорудами, будівлями, зеленими насадженнями, природними утвореннями);

г) роль історичних архітектурних домінант, акцентів, ансамблів та комплексів у формуванні силуетів, панорам, перспектив та інших картин населеного пункту;

д) аналіз негативної ролі дисгармонійних будівель та споруд у міському середовищі та при формуванні видів.

Розділ 3 КОМПЛЕКСНА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА ОЦІНКА ТЕРИТОРІЇ НАСЕЛЕННОГО ПУНКТУ

3.1 Узагальнена оцінка культурної спадщини населеного пункту

У підрозділі "Узагальнена оцінка культурної спадщини населеного пункту" розкривають характерні риси, особливості та цінність сукупності

нерухомих об'єктів культурної спадщини за видами та ступенем цінності.

3.2 У підрозділі "Історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, об'єкти природно-заповідного фонду" надають перелік історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, пам'яток природи, природних заповідників, цінних природних ландшафтів з описом їх меж та складових.

3.3 У підрозділі "Аналіз зон охорони пам'яток культурної спадщини, що є діючими на час складання історико-архітектурного опорного плану", подають зміни, які відбулися в архітектурно-містобудівної ситуації населеного пункту та/або Законі України "Про охорону культурної спадщини" [10] з того часу, що пройшов з дати затвердження чинних зон охорони пам'яток культурної спадщини (за наявності).

3.4 Загальна характеристика історичних ареалів населеного пункту

У підрозділі "Загальна характеристика історичних ареалів населеного пункту" зазначають:

а) опис меж історичних ареалів за планувальними та природними рубежами;

б) перелік нерухомих об'єктів культурної спадщини та історичної забудови, розташованих на території історичних ареалів.

Примітка. Зміст підрозділів може бути уточнено або доповнено у кожному конкретному випадку.

ДОДАТОК Г

(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

- [1] Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини / Рада Європи, 1992 р. - Ратифіковано Законом України від 10.12.2003 р. № 1369-IV (1369-15)
- [2] Європейська ландшафтна конвенція / Рада Європи, 2000 р. - Ратифіковано Законом України від 07.09.2005 р. № 2831-VI
- [3] Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини / ЮНЕСКО, 1972 р. - Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради УРСР від 04.10.1988 р. № 6673-XI
- [4] Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи / Рада Європи, 1985 р. - Ратифіковано Законом України від 20.09.2006 р. № 165-V (165-16)
- [5] Конвенція про охорону підводної культурної спадщини / ЮНЕСКО, 2001 р. – Ратифіковано Законом України від 20.09.2006 р. № 164-V із заявами
- [6] Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII "Про охорону навколишнього природного середовища"
- [7] Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII "Про природно-заповідний фонд України"
- [8] Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII "Про основи містобудування"
- [9] Закон України від 29.06.1995 № 249/95-ВР "Про музеї та музейну справу"
- [10] Закон України від 08.06.2000 № 1805-III "Про охорону культурної спадщини"
- [11] Закон України від 25.10.2001 № 2768-III "Земельний кодекс України"
- [12] Закон України від 18.03.2004 № 1626-IV "Про охорону археологічної спадщини"
- [13] Закон України від 17.02.2011 N 3038-VI "Про регулювання містобудівної діяльності"

[14] Постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 № 878 "Про затвердження Списку історичних населених місць України"

[15] Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 318 "Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць"

[16] Постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 № 909 "Про затвердження Порядку визнання населеного місця історичним"

[17] ДСТУ Б А.2.4-4-99 (ГОСТ 21.101-97) СПДБ. Основні вимоги до проектної та робочої документації

[18] ДБН 360-92** Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень

[19] ДБН В.3.2-1-2004 Реставраційні, консерваційні та ремонтні роботи на пам'ятках культурної спадщини

[20] ДБН Б.2.2-2-2008 Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування

[21] ДБН Б.1-1- :2012 Склад та зміст генерального плану населеного пункту¹

[22] Порядок розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 02.06.2011 № 64, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 24.06.2011 за N781/19519

---

¹ На розгляді

Ключові слова: історико-архітектурний опорний план, історичне населене місце, об'єкт культурної спадщини, пам'ятка культурної спадщини, традиційний характер середовища.